

del Coll^o Real de la Univ^a de Sta de Salam^{ca} y de su libreria

DIRECTORIUM
INQUISITORVM
F. NICOLAI EYMERICI
ORDINIS PRAED.

CVM COMMENTARIIS FRANCISCI PEGNE
Sacra Theologia ac Juris utriusque Doctoris.

IN HAC POSTREMA EDITIONE ITERVM EMENDATVM
& auctum, & multis litteris Apostolicis locupletatum.

AD S. D. N. GREGORIVM XIII. PONT. MAX.

ACCESSIT HAERESVM, RERVM ET VERBORVM
Multiplex, & copiosissimus Index.

CVM PRIVILEGIO, ET SUPERIORVM APPROBATIONE.

ci de la

Libria de la Univ^a de Sta de Salam^{ca}

Duplicado

Num. 50. Cap. 3.

Num. 2. 4.

ROMAE. IN AEDIBVS POPVLI ROMANI
Apud Georgium Ferrarium M D LXXXVII

COLL. SOC. IESV SALM. EX DONO REGVRE

BEATISSIMO PATRI
ET D. D. GREGORIO XIII.
PONTIFICI MAXIMO

FRANCISCVS PEGNA.

VM Reipub. Christianæ pij principes terra mariq; præpo-
tentes multo militū fuso sanguine catholicę religionis ho-
stes aperto Marte fortiter debellare contēdunt, vt Ecclesię
vnitatem, Sedis Apostolicę auctoritatem, tuamq; Beatissi-
me Pater potestaté ab eorū audacibus, impijsq; conatibus
tueatur, nō desunt qui in otio & pace, intra priuatos parie-
tes eorundē sacrę religionis violatorū nefarias, & verę pie-
tati aduersas opiniones scribēdo refellant, iura legesq; vel ad conuertendos, vel
ad coercendos eos arment, edoceant, aut interpretentur: vt cum se tam eminus
quam cominus vrgeri reprimique viderint, postquam virtutis amore in offi-
cio non continētur, saltem pœnarum acerbitate, & magnitudine supplicij ma-
leficio submoueātur. Inter hos postremos, & si infimū locum & ingenij acumi-
ne, & eruditionis splendore obtineam, omnia tamen conor libentissime, quę
ad reprimendam impiam hæreticorum audaciam, coercendamque immanē
prauitatem commodissima aptissimaque esse vidētur: quod testabuntur fideli-
ter, vt spero, aliquando nonnulla mea, quę de pœnis hæreticorum ab exordio
nascentis Ecclesię vsq; ad hæc tempora assidue meditor: testaturque nunc ex
parte ille qualiscunque labor, quem superioribus annis libens suscepi, dum
omne meum studium industriamque conuerti ad illustrādum Nicolai Eyme-
rici *Directorium Inquisitionum*: præclarum sane & vetustate venerandū opus,
in quo summa religionis capita continentur, & quę ad hæreticam iniquita-
tem coercendam & extirpandam conducunt, pie, & erudite præscribuntur, &
quidquid ad sacrum Inquisitionis officium secure exercendum exigitur, arti-
ficiose ac methodice demonstratur: quod cum omnibus numeris absolutum
Romæ esset excusum, id eo potissimum nomine Beatitudini vestrę dicare pla-
cuit, vt is auctor, qui religionem Christianam tuetur, & hæreticos fortiter de-
bellare atque coercere demonstrat, a Sanctitate vestra, qui in republica Chri-
stiana diuinitus es caput constitutus, benigne receptus, a tot inimicorum ca-
teruis defendatur, vt catholicę fidei negotijs non leuem afferat vtilitatem:
quod certissime futurum spero, cum nemo ignoret Beatissime Pater te, etsi mo-
le multorum & magnorum totius reipublicę Christianę negotiorum distri-
ctum, illud tamen singulari prouidentia quod ad fidem attinet, vigilantissime
curare, eoque præcipue curam & sollicitudinem omnem referre, vt causę reli-
gionis integrę, absque nouarum opinionum procellis conseruentur, in corru-
ptaque & inuiolata fides vbique foueatur ac propagetur. quod vt fiat amplius,
Deum Optimum Max. cuius negotia in Ecclesia sua prudentissime & arden-
tissime tractas, precor, vt beatitudinem vestram diu conseruet incolumem.

EPISTOLA IN LIBRVM
VOCATVM DIRECTORIVM
INQVISITORVM

COMPILATVM PER FRATREM NICOLAVM

Eymerici, ordinis Fratrum Prædicatorum Sacræ

Theologiæ Magistrum Capellanum

domini nostri Papæ,

*Ac in terris Domini Regis Aragoniæ Inquisitorem
hæreticæ prauitatis.*

NRATER Nicolaus Eymerici Ordinis Fratrum Prædicatorum sacre Theologiæ Magister, indignus sanctissimi domini nostri Papæ Capellanus, ac Inquisitor hæreticæ prauitatis in omnibus regnis & terris Serenissimi Principis domini Regis Aragonum ditioni subiectis, à Sancta sede Apostolica specialiter delegatus, Venerabilibus patribus, fratribus eiusdem ordinis in Christi visceribus prædilectis vniuersis & singulis Commissariis, Vicariisque nostris in terris & regnis præfatis ad peragenda sancta fidei negotia destinatis,

Salutem, & prauitatis hæreticæ labem seruenti spiritu extirpare.

NE pia sanctæ inquisitionis negotia cœtui fidelium quamplurimum necessaria ad damnatam extirpandam detestabilem hæreticam prauitatem, atque ad approbatam complantandam irrefragabilem catholicam veritatem per nos Inquisitorem vestris paternitatibus venerandis commissa, àuctoritate Apostolica præfata exequenda, propter summorum Pontificum tantorum, catholicorum Imperatorum legum, utrorumque extrauagantium, constitutionum istorum & illorum, apparatusum, & glossarum, Apostolicarum litterarum, ceterorum dominorum tam spiritualium, quam temporalium priuilegiorum & indultorum, ac sedis Apostolicæ legatorum, ipsiusque Ecclesiæ prælatorum prouincialium ad Inquisitores labis eiusdem consiliorum, ceterorumque omnium librorum aliorum necessariorum, hinc inde disperforum pro exequendo præfato fidei negotio, penuriam & defectum, contingat aliquatenus impediri, seu potius retardari: aut (quod absit) vestras paternitates in inquisitionibus faciendis, processibus conficiendis, penitentiis imponendis, sententijs proferendis, ceterisque dependentibus, contingentibus, emergentibus ex eisdem, in prosecutione tanti & tam memorati ardui fidei negotij oberrare. Et ne vberem florentemque Ecclesiam, vineam inquam Domini sabaoth, quam summi patris dextera complatauit, quam eiusdem patris filius proprij ac viuifici vnda cruoris vberius irrigauit, quàm ipse almus spiritus paraclitus miris ineffabilibusq. donis intimius

A fecundauit

† Institutum auctoritate in hoc opere esse licendo.

L I T T E R A E
A P O S T O L I C A E
D I V E R S O R V M
R O M A N O R V M
P O N T I F I C V M

Pro officio sanctissimæ Inquisitionis ab Innocen.
III. Pont. Max. vsque ad hæc tempora

M D L X X V I I .

C V M I N D I C E L O C V P L E T I S S I M O .

Cum Priuilegio, & Superiorum approbatione.

R O M A E,

In Aedibus Populi Romani, Apud Georgium
Ferrarium. M D L X X V I I .

I L L V S T R I S S I M I S A C R E V E R E N D I S S I M I S

D. D. Iacobo Episcopo Portuensi Sabello, Joan. Francisco Episcopo Prenestini de Gambara, Ludonico tt. S. Anastasie Madrutio, Julio Antonio Sanctorio tt. sancti Bartholomaei in Insula S. Seuering, Petro tt. S. Hieronymi Illyricorum Deza nuncupatis, Joan. Antonio tt. SS. Quatuor Coronatorum, Joan. Baptiste tt. sancti Marcelli, et F. Constantio tt. S. Petri in Monte Auro, presbyteris misericordiae diuinae S. R. E. Cardinalibus in vniuersa Republica Christiana aduersus hereticam prauitatem Generalibus Inquisitoribus a sancta Sede Apostolica specialiter deputatis,

FRANCISCVS PEGNA.

DOST accuratam Directorij Nicolai Eimerici emendationem et editionem, sapientissime putastis Amplissimi Patres, nihil magis utile, aut gratum Inquisitoribus hereticae prauitatis fore, quam si in unum colligeretur littera plurima Apostolica, officio sanctissima inquisitionis congruentes, varijs temporibus a diuersis Romanis Pontificibus edita, quas vel Eimericus omisit, vel non vidit, vel post eius tempora condita sunt, qua Directorium ipsum veluti comitariantur. In his enim litteris (ut plenissime nostis) plenissime continetur quicquid ad res fidei tractandas, et ad dubios articulos diluendos, et ad amplissimam Inquisitionum iurisdictionem attinet. Nec enim post decreta illa iuris Canonici in titulis de hereticis comprehensa quicquam est cognitu magis utile, aut causis fidei magis necessarium, quam uberrimos hos Extrauagantiu fontes, a quibus exigui illi riuuli deducti sunt, consulere, ac perfecte cognoscere. Quamobrem ne quid deesse huic negotio videretur, IVSSU VESTRO rem ita commodissime disponendam et ordinandam putauimus: Ex vniuerso Extrauagantiu huiusmodi numero, quas vel ex archiuo sacrosanta et generalis Inquisitionis Romanae, vel ex archiuo Inquisitionis Bononiensis, vel ex his, quas ex archiuo conuentus sancti Francisci de Assisio, et Venetijs Illustrissimus et Reuerendissimus dominus D. F. Felix Perettus Cardinalis de Montealto afferri iusserat, vel aliunde habuimus, vetustiores praeulimus: inde ad recentiores ventum est; exorsus enim sumus ab Innocentio iij. Pontifice Maximo, quo tempore beatus Dominicus vivebat, erantque iam nonnulla delegata inquisitionis in partibus Narbonensibus et Tolosanis initia et fundamenta constituta: inde seruata saeculorum et annorum serie perue-

† Qui ad summi Apostolatus apicem Diuina clementia assumptus, S. X. V. V. appellatur.

* 2 nimus

LITTERAE APOSTOLICAE
DIVERSORVM SVMMORVM
PONTIFICVM

Pro Officio Sanctissimae Inquisitionis.

INNOCENTIUS TERTIVS

Auxitan. Archiepiscopo.

Horietur Episcopus, vt studeant diligenter haereticos vniuersos de suis Prouincijs excludere. item vt sine appellationis remedio per districtionem ecclesiasticam coerceant eos, qui cum haereticis habent commercium, aut familiaritatem.

NTER cetera, quae nauiculam Petri fluctuantem in Mari concutunt diuersarum turbine procellarum, illud animum grauius nostrum affligit, quod licentius, & perniciosius solito contra orthodoxae fidei disciplinam ministri diabolicae praeruaricationis insurgunt, iuxta quod beatissimus Apostolus Paulus Doctor gentium exprimit in eulogio epistolarum: simplicium animas miserabiliter illaqueant, & post se trahunt in damnationis interitum, ac superstitionis, & fictijs adinventionibus sacrarum scripturarum intelligentiam peruerentes, Ecclesiae Catholicae unitatem rescindere moluntur. Quoniam autem pestis huiusmodi erroris, (sicut ex tua, & plurimum assertione cognouimus) in partibus Vasconiae, ac circumpositis

terris, fortius inualescit, per tuam ac aliorum coepiscoporum tuorum industriam huic morbo tanto efficacius volumus obuiari, quanto magis est timendum, quod pars sincera trahatur; & ex tali contagione, quae paulatim, velut cancer, irrepit, mentes fidelium inquinantur corruptelae vitio generalis. Idemq; fraternitati tuae praesenti pagina indulgemus, per Apostolica scripta firmiter iniungentes, quatenus ad extirpandas haecelae vniuersas, & eos qui sunt hac face polluti, de Prouincia tuae finibus excludendos, modis quibus poteris, operam tribuas efficacem: in ipsos, & omnes illos, qui cum eis aliquod commercium, aut manifeste superstitionis familiaritatem contraxerint, sine appellationis obstaculo ecclesiasticae districtionis exercendo rigorem, & etiam (si necesse fuerit) per principes, & populum eosdem, facias virtute materialis gladij coerceri. Dat. Lateran. Kalen. Aprilis.

IDEM INNOCENTIUS III.

N. Archidiacono Mediolanensi.

Haeretici ad nullas dignitates, & consilia admittantur, nec habeant electionem eligendi alios: magistratus vero seculares ad id seruandum iuratoria cautione compellantur (si opus fuerit) per sententias excommunicationis, & interdicti.

HIS, quae ad ampliandam fidem catholicam, & reprimendam pernicitatem haereticam statuuntur, auctoritatem nostram libenter impendimus, & fauorem. Sicut, sicut accepimus, dilectus filius noster G. Sanctae Mariae in Porticu Diaconus Cardinalis dum legationis fungeretur officio in partibus Lombardiae, de consilio Venerabilium fratrum nostrorum Mediolan. Archiepiscopi, & Episcoporum, qui ad eum Veronae conuenerant, & quorundam etiam sapientum instituit, vt de cetero haeretici ad consilia, & dignitates Lombardiae nullatenus admittantur, nec eligendi alios eis arbitrium conferatur, nec in eligendis personis ad eas vocem debeant aliquam obtinere. Ad id autem seruandum in posterum potestates, consules, consilia Lombardiae ad stringenda consueuerunt iuratoria cautione, & te ad recipienda iuramenta eorum in quibusdam ciuitatibus deputauit, indulta tibi libera facultate excommunicationis, & terras eorum interdicti sententiae ferendi. Nos igitur quod ab eodem Cardinali prouida deliberatione statutum est, ratum habentes, & iuxta mandatum eius a ciuitatibus illis si per hoc exigas, & recipias iuramenta, ad quas te ipse duxerat destinandum, iniungimus, auctoritate tibi praesentium indulgentes, vt contradictores excommunicationis sententiae ferias; & terras eorum subijcias interdicto, Nulli ergo, &c. Datum Romae, apud sanctum Petrum xvij. Calen. Iulij.

A IDEM

Circ. annat
Domini 1200.

Ex Innoc. iij.
epistolari v. c.
p. 60. sup. p. 60.
fol. 48. & fol.
135. & 139.

† Hoc tempo-
re nonnulli erant
in quibus fuerit
dilecti cog-
niti.

Ex Registo a-
iusdem Domini
in Innoc. iij.

† Concoc. cap.
de consuetudinibus
m. p. 5. con-
dentes. de her-
re. Eyn. p. 140.
q. 125.

